

Sygn. akt III AUa 1175/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Pietkun

Sędziowie: SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)

SSO del. Artur Tomanek

Protokolant: Robert Purchalak

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z odwołania A. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowa (...)
w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

przy udziale S. H., K. J. (1), W. J., A. K., J. K., B. M. (1), S. M., B. M. (2)

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji A. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowa (...)
w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 kwietnia 2017 r. sygn. akt VII U 1501/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od odwołującego się na rzecz strony pozwanej kwotę 1.920 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca A. Ł., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Firma Handlowa (...) A. Ł., odwołał się od ośmiu decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W., stwierdzających, że zainteresowani: W. J. (1), B. M. (2), J. K., S. M., S. H., A. K., K. J. (1) i B. M. (1), jako osoby wykonujące pracę na podstawie umów o pracę u płatnika składek A. Ł., podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu oraz wypadkowemu w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach.

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2015 r., Sąd Okręgowy w Świdnicy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, odwołania te oddalił i zasądził od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 480 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji wnioskodawcy Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 14 lipca 2016 r. uchylił powyższy wyrok, zniósł postępowanie i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał na zasadność apelacji w zakresie podnoszonego zarzutu nieważności postępowania i podkreślił, że w postępowaniu przed Sądem Okręgowym spółka (...) brała udział w charakterze strony zainteresowanej, jednak występowała w stanie braku organu powołanego do jej reprezentacji, co stanowi przesłankę nieważności postępowania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy oddalił odwołania wnioskodawcy i odstąpił od obciążenia płatnika kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji wydał oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

A. Ł. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowa (...) w W. w zakresie sprzedaży detalicznej obuwia i wyrobów skórzanych. Działalność prowadzona jest w wyspecjalizowanych sklepach na terenie południowej Polski, m.in. w W., G., N., R., K., Ż.; łącznie ok. 20. Wnioskodawca bez zatrudniania pracowników nie mógłby prowadzić działalności gospodarczej, stąd też są oni zatrudniani bądź w oparciu o umowę o pracę bądź umowę zlecenia. Pracownikiem odpowiedzialnym za prowadzenie spraw kadrowych u płatnika była (jest) M. C., która m.in. sporządza dokumenty dotyczące zatrudniania pracowników.

Zainteresowani w niniejszej sprawie byli zatrudnieni u wnioskodawcy w oparciu o umowy o pracę bądź zlecenia:

- W. J. (2) wykonywała pracę na rzecz ww. przedsiębiorstwa na podstawie umowy o pracę od 4 maja 2009 r., przy czym od 1 kwietnia 2012 r. była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych przez spółkę (...) we W. (1 kwietnia 2012 r. - 31 października 2012 r.) i (...) w O. (dalej (...); 1 listopada 2012 r. - 1 czerwca 2013 r.), a następnie od 1 czerwca 2013 r. przez wnioskodawcę.
- J. K. wykonywał pracę na rzecz ww. przedsiębiorstwa na podstawie umowy o pracę od 1 marca 2012 r., przy czym od 1 kwietnia 2012 r. był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych przez spółkę (...) we W. (1 kwietnia 2012 r. - 31 października 2012 r.) i (...) (1 listopada 2012 r. - 1 czerwca 2013 r.),
- S. M. wykonywała pracę na rzecz wnioskodawcy początkowo na podstawie umowy zlecenia od 1 marca 2012 r. do 31 marca 2012 r., po czym została zgłoszona do ubezpieczeń przez spółkę (...) we W. od 1 kwietnia 2012 r. do 23 kwietnia 2012 r. także z tytułu umowy zlecenia, następnie od 24 kwietnia 2012 r. do 31 października 2012 r. z tytułu umowy o pracę, a od 1 listopada 2012 r. została zgłoszona do ubezpieczeń już przez (...), do 31 maja 2013 r. również z tytułu umowy o pracę,
- S. H. wykonywała pracę na rzecz wnioskodawcy na podstawie umowy o pracę w okresie od 11 grudnia 2009 r., po czym od 1 kwietnia 2012 r. była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych przez spółkę (...) (1 kwietnia 2012 r. - 31 października 2012 r.) i (...) (1 listopada 2012 r. - 1 czerwca 2013 r.), a następnie od 1 czerwca 2013 r. przez wnioskodawcę,
- A. K. wykonywała pracę na rzecz wnioskodawcy na podstawie umowy o pracę od 21 kwietnia 2009 r., po czym od 1 kwietnia 2012 r. była zgłoszona do ubezpieczeń przez spółkę (...) we W. (od 1 kwietnia 2012 r. do 31 października 2012 r.) a następnie (...) (od 1 listopada 2012 r. do 31 grudnia 201 r.), przy czym od 20 czerwca 2012 r. jako osoba przebywająca na urlopie wychowawczym.
- K. J. (1) wykonywała pracę na rzecz wnioskodawcy na podstawie umowy zlecenie w okresie od 9 stycznia 2013 r. do 18 stycznia 2013 r., jednak z tego tytułu była zgłoszona do ubezpieczeń przez (...).
- B. M. (2) wykonywała pracę na rzecz wnioskodawcy na podstawie umowy o pracę w okresie od 3 września 2003 r. do 30 listopada 2003 r. i od 16 marca 2004 r., przy czym od 1 kwietnia 2012 r. była zgłoszona do ubezpieczeń

społecznych przez spółkę (...) we W. (1 kwietnia 2012 r. - 31 października 2012 r.) i (...) (1 listopada 2012 r. - 1 czerwca 2013 r.), a następnie od 1 czerwca 2013 r. przez wnioskodawcę,

- B. M. (1) wykonywała pracę na rzecz wnioskodawcy w oparciu o umowę zlecenia, przy czym w okresie od 13 maja 2013 r. do 31 maja 2013 r. była zgłoszona do ubezpieczeń przez (...), a następnie od 1 czerwca 2013 r. już przez wnioskodawcę.

A. Ł. poszukiwał rozwiązań ekonomicznych, które obniżyłyby koszty zatrudnianych pracowników. W związku z tym, za pośrednictwem Internetu uzyskał informację na temat oferty współpracy ze spółką (...) we W., potem (...), które oferowały usługi w postaci przejmowania pracowników od pracodawców, po czym przy użyciu tych samych pracowników świadczyły usługi na rzecz podmiotów, od których pracownicy zostali przejęci.

W dniu 1 marca 2012 r. wnioskodawca zawarł z (...) umowę porozumienie, na podstawie której z 1 kwietnia 2012 r. przekazał spółce (...) pracowników - w tym zainteresowanych - w trybie art. 23⁽¹⁾ k.p. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy. Z tą samą datą wnioskodawca ze wskazaną spółką zawarł umowę o świadczenie usług na czas określony 3 lat, na podstawie której spółka (...) miała świadczyć usługi na rzecz wnioskodawcy. Usługi obejmowały przedmiot działalności usługobiorcy, czyli A. Ł., tj. handel hurtowy i detaliczny obuwiem, odzieżą i wyrobów skórzanych. do realizacji tak określonych usług spółka (...) zobowiązała się do oddelegowania do pracy u wnioskodawcy przejętych pracowników. Wnioskodawca zobowiązywał się do bezpłatnego udostępnienia spółce (...), niezbędnego sprzętu zgodnie z obowiązującymi u wnioskodawcy standardami dla danego stanowiska pracy oraz umożliwienia stałego dostępu do pomieszczeń socjalnych zlokalizowanych w miejscu świadczenia usługi. Szczegółowy zakres obowiązków wykonawców usługi (czyli pracowników) miały określać osoby wskazane przez wnioskodawcę. Oddelegowani do wnioskodawcy, a wcześniej przejęci przez spółkę (...) pracownicy zobowiązani byli do stosowania się do stosowania do merytorycznych wskazówek osób wyznaczonych przez wnioskodawcę. Pracownicy wcześniej przejęci przez spółkę (...), a następnie oddelegowani przez tę spółkę, by świadczyć usługę na rzecz A. Ł., wykonywali pracę w tych samych miejscach pracy, na takich samych stanowiskach i wykonywali te same czynności, korzystając ze sprzętu należącego do wnioskodawcy oraz w pomieszczeniach wnioskodawcy. Z tytułu w ten sposób świadczonej przez spółkę (...) usługi wnioskodawca był - w oparciu o wskazaną wyżej umowę - zobowiązany do zapłaty za usługę, przy czym spółka (...) udzielała wnioskodawcy rabatu w wysokości 40% kosztów, na które składały się ZUS oraz podatek od wynagrodzeń.

W dniu 31 października 2012 r. została zawarta umowa porozumienie pomiędzy wnioskodawcą a (...) Sp. z o.o. we W. oraz (...), na mocy której spółka (...) przekazała z dniem 1 listopada 2012 r. pracowników, wcześniej przejętych od wnioskodawcy, spółce (...) w trybie art. 23¹ k.p. na warunkach pracy i płacy identycznych jak dotychczas.

W dniu 1 listopada 2012 r. wnioskodawca zawarł z (...) umowę o świadczenie usług, która zawierała podobne postanowienia, co umowa o świadczenie usług, zawarta w dniu 1 marca 2012 r. ze spółką (...). W ramach tej umowy spółka z o.o. (...) zobowiązała się do oddelegowania do (...) pracowników, którzy na rzecz A. Ł. mieli obowiązek wykonywania pracy. Pracownicy - zainteresowani, nadal wykonywali pracę w tych samych miejscach pracy, na takich samych stanowiskach jak przed przejęciem, wykonywali te same czynności, korzystając ze sprzętu należącego do wnioskodawcy i w pomieszczeniach wnioskodawcy.

Spółka (...) także udzielała wnioskodawcy w ramach świadczonych na jego rzecz usług 40% rabatu na składki na ubezpieczenie społeczne i podatek od wynagrodzeń. W okresie współpracy wnioskodawcy z wymienionymi wyżej spółkami, spółki te wystawiały faktury za usługi wykonane przez przejętych pracowników na rzecz A. Ł.. Po dokonanej zapłacie przez wnioskodawcę, spółki wypłacały wynagrodzenia pracownikom. Spółki nie opłacały składek na ubezpieczenia społeczne bądź opłacały je w niewielkiej części.

Dokumentacja pracownicza była prowadzona przez M. C., która była pracownikiem wnioskodawcy i - podobnie jak zainteresowani - została przekazana do Spółki (...), a następnie (...) Sprawy kadrowe wymieniona prowadziła nadal na

dotychczasowych zasadach na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez (...), a później (...), przy czym obowiązki swoje wykonywała w dotychczasowym miejscu, wyznaczonym wcześniej przez wnioskodawcę.

We wrześniu 2013 r. strona pozwana przeprowadziła postępowanie kontrolne dotyczące zatrudniania pracowników przez stronę powodową i tytułu ich ubezpieczenia, podczas którego zostali przesłuchani pracownicy strony powodowej lub złożyli wyjaśnienia na piśmie.

Zaskarżonymi decyzjami strona pozwana stwierdziła, że okresy, w których zainteresowani wykonywali zatrudnienie jako przejęci pracownicy spółek (...) a następnie (...) są faktycznie okresami podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia u wnioskodawcy A. Ł. jako płatnika składek i ustaliła podstawy wymiaru składek.

W. J. (2), J. K., S. M., S. H., A. K., B. M. (1), K. J. (2), B. M. (2) w okresach wymienionych w zaskarżonych decyzjach świadczyli pracę na rzecz wnioskodawcy w sklepach należących do wnioskodawcy. Za wykonywaną pracę otrzymywali wynagrodzenie w kwotach określonych ww. decyzji.

Zainteresowane spółki nie prowadziły działalności w zakresie sprzedaży obuwia. Obecnie wnioskodawca nadal prowadzi działalność gospodarczą i zatrudnia 50 pracowników, którzy wrócili ze spółek (...) i (...), a jego zadłużenie w stosunku do ZUS i Urzędu Skarbowego wynosi obecnie ok. 1 miliona 300 tys. zł.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że odwołanie płatnika A. Ł. podlegało oddaleniu. Sąd wskazał, że kwestię sporną stanowiły okoliczności związane z przejściem w trybie art. 23¹ § 1 k.p. ubezpieczonych wykonującej faktycznie pracę w oparciu o umowę o pracę i umowy zlecenie na rzecz odwołującego. Opierając się na przepisie art. 23¹ § 1 kp, Sąd Okręgowy wskazał, że zawarte przez płatnika ze spółkami (...) Sp. z o.o. i (...) porozumienia w kwestii przekazywania pracowników i wykonywania następnie przez tych pracowników faktycznej pracy na rzecz wnioskodawcy miały wyłącznie na celu obejście przepisów prawa w zakresie ubezpieczeń społecznych i uniknięcie opłacania składek. Przekazanie w trybie art. 23¹ § 1 kp. odbyło się tylko „na piśmie”, z wyrejestrowaniem na tej podstawie pracowników z ubezpieczeń z tytułu pracy u A. Ł., ale w pozostałym zakresie nie doszło do jakiegokolwiek zmiany w sytuacji tak pracowników jak i samego płatnika, który nadal korzystał z pracy dotychczas zatrudnianych przez siebie, a następnie przekazanych innemu podmiotowi osób, dla potrzeb prowadzonej działalności gospodarczej. Jedyną zmianą, jaka zaszła w stosunku do pracowników po dniu zawarcia porozumienia z (...) i (...) był fakt wypłacania pracownikom wynagrodzenia przez nowy podmiot, choć Sąd ten zaznaczył, że faktyczną osobą, która to wynagrodzenie finansowała był płatnik A. Ł. na podstawie otrzymywanych faktur. Wszyscy pracownicy pracowali na rzecz płatnika w sklepach prowadzonych przez niego, zajmując się sprzedażą detaliczną artykułów obuwniczych. Sąd podkreślił, że „przejęcia” pracowników odbywały się bez względu na podstawę prawną zatrudnienia; dotyczyły nawet umów zlecenia, do których art. 23¹ § 1 kp nie ma zastosowania.

W ocenie Sądu wszystkie okoliczności zawartych przez płatnika umów i porozumień w kwestii przejścia pracowników przez inne podmioty pozwalają na wyprowadzenie wniosku, że wyłącznym celem tych czynności było uzyskanie korzyści przez niego wyrażającej się w nieodprowadzaniu składek na ubezpieczenia społeczne. Postanowienia takie jako zmierzające do obejścia przepisów prawa należało uznać za nieważne w rozumieniu art. 58 § 1 k.c.. Natomiast same umowy zawieranie przez poszczególnych pracowników ze spółkami miały charakter pozorny, co czyni je także nieważnymi. W istocie bowiem pracownicy zatrudnieni czy to na umowę o pracę czy w oparciu o umowę zlecenia nie wykonywali pracy na rzecz spółek (...) ani (...), nie łączył ich z tymi spółkami żaden stosunek prawny poza sporządzanymi dokumentami, które miały tylko uprawdopodobnić istnienie faktycznych umów.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał decyzje ZUS-u za prawidłowe i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania. O kosztach postępowania Sąd ten orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., odstępując od obciążenia płatnika tymi kosztami.

Apelację wniósł odwołujący się płatnik A. Ł. reprezentowany przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego. Zaskarżając wyrok Sądu pierwszej instancji w całości, pełnomocnik zarzucił mu:

- naruszenie art. 4 ust. 2 lit. a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. a i c ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, art. 9 ustawy z 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, art. 85 ust. 1 i 4 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez błędną wykładnię, wyrażającą się w przyjęciu, że płatnikiem składek w stosunku do osoby świadczącej pracę na rzecz pracodawcy spółki (...) Sp. z o.o. i (...) w okresach wskazanych w decyzji w ramach realizowanej umowy o pracę i umów zlecenie jest płatnik, nie zaś ww. spółka, z którą ubezpieczona realizowała kolejno umowę o pracę;
- naruszenie art. 23¹ kodeksu pracy przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że:

a) w związku z umowami porozumienia ze spółką (...) Sp. z o.o. i (...) nie nastąpiło przejęcie pracowników, podczas gdy wobec przejścia części zakładu pracy płatnika ww. podmiot z mocy prawa stał się stroną w dotychczasowych stosunkach pracy i zlecenia realizowanych z przejętymi pracownikami;

b) w rozumieniu tego przepisu nowym pracodawcą nie jest podmiot, który przejął pracowników na podstawie zawartej 1 marca 2012 r. umowy ze spółką (...) Sp. z o.o., wobec założenia, że nikt z przedstawicieli spółki nie kontaktował się z pracownikami i nie decydował o sposobie i warunkach świadczenia pracy przez przejętych pracowników, podczas gdy ww. podmiot wykonywał wobec pracowników obowiązki pracodawcy/pracodawcy poprzez sprawowanie faktycznego władztwa nad pracownikami określonego przepisami Kodeksu pracy, m.in. wykonywaniem podstawowego obowiązku pracodawcy, tj. zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem; opłacania i przeprowadzania obowiązkowych szkoleń BHP, opłacania badań lekarskich przez spółkę, zapewnianiu odzieży roboczej;

c) za zobowiązania publicznoprawne pracodawcy spółki (...) Sp. z o.o. i (...), tj. należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, odpowiedzialności nie ponosi podmiot zobowiązany, lecz płatnik jako przedsiębiorca, którego część zakładu pracy została przekazana na rzecz (...) Sp. z o.o. i (...), pomimo braku istnienia podstawy zobowiązań w stosunku do pracowników i zleceniobiorców, a tym samym sąd bezzasadnie przyjął istnienie odpowiedzialności płatnika;

d) błędne założenie, że przejęcie funkcji i zadań pracodawcy przez nowego pracodawcę, tj. spółkę (...) Sp. z o.o., a następnie (...) nie skutkuje przejściem zakładu pracy lub jego części na nowego pracodawcę, podczas gdy wykonywanie usług w ramach prowadzonego przez płatnika przedsiębiorstwa oraz ich charakter oparte są przede wszystkim na zespole pracowników, co jednoznacznie zmierza do ustalenia, że nastąpiło przejście zakładu pracy lub jego części na nowego pracodawcę;

e) błędne założenie, że wobec przejęcia przez nowych pracodawców spółkę (...) Sp. z o.o. i (...) pracowników zatrudnionych przez płatnika, a następnie ich oddelegowanie do pracy w przedsiębiorstwie płatnika, jak również wobec charakteru usług wykonywanych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej przez niego dochodzi do zachowania tożsamości podmiotu zobowiązanego do uiszczania zobowiązań publicznoprawnych z tytułu zatrudnienia pracowników/zleceniobiorców w stosunku do powoda, podczas gdy nie ma przesłanek do przyjęcia odpowiedzialności płatnika za zobowiązania publicznoprawne, należy mieć na uwadze przepis art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym w stosunku do pracowników płatnikiem składek jest pracodawca i to on wykonuje zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych określone ustawą;

f) niewłaściwe przyjęcie, że nie nastąpiło przejęcie zakładu pracy lub jego części, pomimo że doszło do przejścia zadań i funkcji z poprzedniego pracodawcy na nowego pracodawcę (przejście na rzecz nowego pracodawcy zespołu pracowników);

g) błędne założenie, prowadzące do stwierdzenia, że przejście zakładu pracy lub jego części sprowadza się do przejęcia elementów materialnych, podczas gdy przy ocenie wystąpienia skutku z art. 23¹ kp koniecznym jest ustalenie, czy w zakresie prowadzonej działalności nie można uznać za przejście w trybie art. 23¹ kp obszarów, co do których podmiot prowadzący działalność mógłby wykorzystywać podmioty zewnętrzne (outsourcing usług);

h) dokonana przez Sąd I instancji błędna ocena zakresu zastosowania normy z art. 23¹ § 1 kp. spowodowała nieobjęcie nim stanu faktycznego ustalonego w sprawie;

- naruszenie 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 kp w zw. z art. 5 k.c. poprzez ich błędną wykładnię oraz przyjęcie przez Sąd I instancji, że czynności związane z przejęciem pracowników przez spółkę (...) Sp. z o.o. i (...) były czynnościami pozornymi, mającymi na celu obejście przepisów prawa, oraz błędne przyjęcie, że umowy zawierane przez poszczególnych pracowników z ww. spółkami miały charakter pozorny i jako takie były nieważne, podczas gdy w wyniku zawartych ze spółką (...) Sp. z o.o. i (...) porozumień nastąpiło przejęcie pracowników w myśl art. 23¹ kp przez ww. podmioty oraz wstąpienie przez nie w prawa i obowiązki pracodawcy, w tym związane ze zgłoszeniem i odprowadzaniem składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, FP i FGŚP, a także zapewnienie odzieży roboczej, wypłatę wynagrodzenia, wskazanie miejsca wykonywania pracy, które to obowiązki ww. podmioty realizowały; tym samym, uznanie że składki powinien zapłacić płatnik, w sytuacji gdy obciążenie jego odpowiedzialnością sprzeczne jest z zasadami współżycia społecznego;
- naruszenie 353¹ k.c. w zw. z art. 56 k.c. i w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 83 ust. 1 k.c. w zw. z art. 734 § 1 k.c. w zw. z art. 750 k.c. poprzez błędną wykładnię i uznanie przez Sąd, że ubezpieczeni zleceniobiorcy nie mogli dowolnie ustalić zasad łączącego ich stosunku prawnego, a w konsekwencji zawrzeć umowy zlecenia w zakresie układania towaru przez zleceniobiorców oraz błędne uznanie, że sposób wykonywania przez ubezpieczonych zleceniobiorców czynności na rzecz spółek (...) i (...) odbiegał od zasad świadczenia usług na podstawie umowy zlecenia, a co za tym idzie bezzasadne wkraczanie w uprawnienie stron do ułożenia stosunku prawnego wedle swego uznania i zawarcia przez nie umowy zlecenia, na podstawie której ubezpieczeni zleceniobiorcy świadczyli usługi na rzecz spółek (...) i (...) w przedsiębiorstwie płatnika, co w konsekwencji stanowi nieuprawnioną ingerencję Sądu w zasadę swobody umów
- naruszenie art. 477¹⁴ k.p.c. przez wydanie orzeczenia oddalającego odwołanie, podczas gdy okoliczności sprawy oraz zgromadzony materiał dowodowy pozwalają na wyprowadzenie oceny o braku podstaw do uznania odpowiedzialności płatnika w zakresie ustalenia obowiązku ubezpieczenia społecznego i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, FP i FGŚP w spornych okresach z tytułu zatrudnienia w przedsiębiorstwie płatnika na podstawie umowy o pracę i umowy zlecenie oraz okresu przebywania na zasiłku wychowawczym;
- naruszenie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że Sąd posiada swobodę w zakresie zawiadomienia zainteresowanego o toczącym się postępowaniu i w konsekwencji zaniechanie wezwania spółki (...) oraz Syndyka (...) do wzięcia udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych mimo istnienia takiego obowiązku oraz mimo faktu, że wynik postępowania oddziaływa na prawa i obowiązki ww. spółek w zakresie choćby obowiązków związanych z odprowadzaniem składek na ubezpieczenia społeczne, opłacaniem podatków itp., gdyż podmioty te częściowo regulowały należności publicznoprawne;
- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niedokonanie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego oraz przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów przejawiające się brakiem przestrzegania którejkolwiek z rządzących nią zasad, tj. bezstronności, braku arbitralności, dowolności, logicznego rozumowania oraz zasad doświadczenia życiowego w wyciąganiu wniosków, skutkujące dokonaniem nieprawidłowej selekcji środków dowodowych, w oparciu o które został wydany wyrok prowadzące do przyjęcia, że:

a) ubezpieczeni w spornych okresach podlegali ubezpieczeniom społecznym jako pracownicy i zleceniobiorcy u płatnika składek A. Ł.;

b) wobec ustalonego przez Sąd stanu faktycznego nie doszło do przejścia części zakładu pracy zgodnie z art. 23¹ k.p. na spółkę (...), a następnie na (...) i w konsekwencji nie doszło do ustalenia odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych wynikających ze stosunków zlecenia oraz pracy;

c) spółki (...) Sp. z o.o. i (...) będące pracodawcami i zleceniodawcami ubezpieczonych we wskazanych okresach nie były zobowiązane jako pracodawcy i zleceniodawcy do uiszczania składek z tytułu ubezpieczeń społecznych, zdrowotnych, a jedyną zmianą, jaka zaszła w stosunku do pracowników po przejściu na nowego pracodawcę był fakt wypłacenia wynagrodzenia przez nowy podmiot, wszelkie zaś bieżące czynności związane z procesem pracy podejmował wobec ubezpieczonych jedynie płatnik i on wyłącznie korzystał z efektów jej pracy, podczas gdy w/w podmioty tj. spółka (...) Sp. z o.o. i (...) wypełniały obowiązki pracodawcy i zleceniodawcy wobec ubezpieczonych m. in. poprzez zgłoszenie ubezpieczonych do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, zapewnienie odzieży roboczej, wypłatę wynagrodzenia, a także wskazania miejsca wykonywania pracy;

d) czynności prawne zawarte pomiędzy wnioskodawcą a spółką (...) Sp. z o.o. i (...) były czynnościami pozornymi i miały na celu obejście przepisów prawa w zakresie ubezpieczeń społecznych i uniknięcie opłacania składek;

e) nastąpiło przejście ubezpieczonych pracowników w trybie art. 23¹ k.p., podczas gdy w stosunku do ubezpieczonych zleceniobiorców powyższe nie znajduje zastosowania, gdyż przepis art. 23¹ k.p. nie ma zastosowania do zleceniobiorców, nadto w okresie poprzedzającym oddelegowanie ubezpieczonych na podstawie umowy o świadczenie usług z 1 marca 2012 r. zawartej przez płatnika składek ze spółką (...) i z 31 października 2012 r. zawartej przez płatnika ze spółką (...), zaś płatnika z zainteresowanymi K. J. (1) i B. M. (1) nie łączył żaden stosunek cywilnoprawny, jak i stosunek pracy;

f) zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych ubezpieczonych przez spółkę (...) oraz (...) było nieuzasadnione, podczas gdy zgodnie z ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych należy do płatnika składek, którym w stosunku do pracowników/zleceniobiorców jest pracodawca lub zleceniodawca i zgodnie z ustawą powinien zostać wykonany w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia;

g) że w spornych okresach ubezpieczeni zleceniobiorcy byli związani z płatnikiem składek umową cywilnoprawną, podczas gdy ubezpieczeni ci wykonywali usługę u płatnika w ramach oddelegowania och na podstawie umów porozumień zawartych przez płatnika ze spółkami (...) i (...), wobec czego nie istniała przyczyna objęcia ubezpieczeniem społecznym zleceniobiorców przez płatnika;

h) pominięcie faktu, iż spółka (...) oraz (...) przekazywały do Zakładu jako płatnik składek imienne raporty miesięczne dotyczące pracownika/zleceniobiorcy, co jednoznacznie wskazuje na fakt, iż w okresie zatrudnienia zainteresowanych, spółki zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r., o systemie ubezpieczeń społecznych, realizowały obowiązek pracodawcy/zleceniodawcy jako płatnika składek polegający na przekazywaniu do Zakładu imiennych raportów miesięcznych po upływie każdego miesiąca;

i) płatnik godził się na to, by obniżenia kosztów pracy odbywało się tytułem nieopłacenia należności publicznych związanych z zatrudnieniem w tym zwłaszcza składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, podczas gdy postanowień paragrafu 5 (umowy z 1 marca 2012 r. zawartej ze spółką (...), a następnie ze spółką (...)) nie należy odczytywać w ten sposób, albowiem spółka (...) i (...) realizowały wynikające z przepisów kodeksu pracy obowiązki pracodawcy względem ubezpieczonych, m.in. poprzez: składanie raportów miesięcznych, wypłacania wynagrodzenia pracownikom;

- j) błędne przyjęcie, że okoliczności zawarcia przez wnioskodawcę umów o świadczenie usług z 1 marca 2012 r., z 1 listopada 2012 r. oraz umowy z 1 marca 2013 r. stanowią istotne okoliczności mające wpływ na rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy w zakresie świadczenia przez zleceniobiorców usług z ramienia spółki (...) (...) w przedsiębiorstwie płatnika składek, podczas gdy płatnika z ubezpieczonymi K. J. (1) i B. M. (1) nie łączył w okresie poprzedzającym ich oddelegowanie na podstawie umowy o świadczenie usług z 31 października 2012 r. żaden stosunek cywilnoprawny, jak i stosunek pracy;
- k) błędne uznanie, iż mimo rozwiązania stosunku cywilnoprawnego - Umowy zlecenia nawiązanego pomiędzy płatnikiem a S. M., jak również w następstwie nawiązania przez nią stosunku pracy ze spółką (...), płatnik pozostał płatnikiem składek z tytułu zatrudniania S. M. na podstawie umowy zlecenia;
- l) błędne przyjęcie, że umowy zawierane przez poszczególnych pracowników ze spółkami (...) i (...), w tym umowy zlecenia, były zawarte jedynie dla pozorów, albowiem zatrudnieni pracownicy czy to na umowie o pracę czy w oparciu o umowę zlecenie nie wykonywali pracy na rzecz zainteresowanych spółek, nie łączył ich z nimi żaden stosunek prawny poza sporządzanymi dokumentami, a w istocie stosunek prawny powstał pomiędzy płatnikiem a zainteresowanymi, a nadto ww. spółki nie łączył z ubezpieczonymi wykonującymi pracę na podstawie umowy zlecenie z nimi zawartej stosunek cywilnoprawny, albowiem osoby te nie wykonywały pracy na rzecz spółek (...) i (...), a na rzecz płatnika, a ich zależność co do czasu, miejsca i sposobu wykonywania pracy następowała w ramach więzi łączących je z płatnikiem, podczas gdy ubezpieczonych łączyły stosunki prawne w postaci umów o pracę i zlecenie ze spółkami (...) i (...), w ramach których ww. spółki sprawowały nadzór nad tymi osobami oraz realizowały w stosunku do nich obowiązki pracodawcy / zleceniodawcy, a świadczenie przez te osoby usług na rzecz płatnika miało miejsce w związku z oddelegowaniem ich przez spółki (...) i (...) na podstawie umów o świadczenie usług z 1 marca 2012r. i 1 listopada 2012r. zawartych z płatnikiem;
- art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez brak rozpoznania wniosków dowodowych złożonych przez wnioskodawcę w odwołaniach, w tym dowodów w postaci zeznań zawnioskowanych w nich świadków, w szczególności zaś zeznań członków Zarządu i pracowników spółki (...) Sp. z o.o. i (...), a także pozostałych zawnioskowanych świadków, i złożonych przez wnioskodawcę wniosków dotyczących zobowiązania spółki (...) Sp. z o.o. i (...) do przedłożenia dokumentów świadczących o wykonywaniu w stosunku do ubezpieczonych obowiązków pracodawcy i zleceniodawcy, podczas gdy dowody te dotyczą okoliczności, które mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem potwierdzają fakt skutecznego przejścia na podstawie art. 23¹ k.p. pracowników przez (...) Sp. z o.o. i (...) oraz wykonywania przez te podmioty obowiązków pracodawcy i zleceniodawcy w stosunku do ubezpieczonych, co spowodowało wydanie orzeczenia na podstawie niewystarczającego materiału dowodowego, a w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że płatnik w stosunku do ubezpieczonych obowiązany był do uiszczania składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych;
 - przepisu art. 328 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie przez Sąd I instancji sporządzenia uzasadnienia odpowiadającego określonym w tym przepisie wymogom, poprzez wadliwe uzasadnienie orzeczenia w szczególności brak wskazania przyczyn pominięcia części dowodów zmierzających do wykazania zatrudnienia oraz wykonywania obowiązków pracodawcy i zleceniodawcy wobec ubezpieczonych przez spółkę (...) Sp. z o.o. i (...), w szczególności poprzez niewskazanie, które fakty Sąd uznał za udowodnione, a które nie, na których się oparł oraz przyczyn dla których innym odmówił mocy dowodowej, co w konsekwencji wpłynęło na zasadność przyjętych przez Sąd I instancji podstaw rozstrzygnięcia.

Z ostrożności procesowej pełnomocnik płatnika podniósł zarzut nieważności postępowania, tj. naruszenia procesowej art. 477¹¹ § 1 i 2 k.p.c. w powiązaniu z art. 379 pkt 5 k.p.c. poprzez zaniechanie podjęcia czynności zmierzających do powołania organów w spółce (...) Sp. z o.o. oraz wezwania tej spółki i spółki (...) do wzięcia udziału w sprawie.

Pełnomocnik wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz poprzedzających go decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych oddziałowi w W., albowiem postępowanie dowodowe nie zostało przeprowadzone w całości, organ nie rozpatrzył wniosków dowodowych składanych przez płatnika w toku postępowania zamierzającego do wydania decyzji oraz o zasądzenie od organu na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego za obie instancje.

Wniósł także o zawieszenie postępowania na podstawie:

a) art 177 § 1 pkt 4 k.p.c. w związku z prowadzonym przez Prokuraturę Okręgową we Wrocławiu w sprawie o sygn. VI DS.94/12 postępowaniem przygotowawczym, wobec ujawnionego czynu, który - zdaniem płatnika - stanowi oczywiste przestępstwo, a orzeczenie wydane w postępowaniu karnym ma wpływ na rozstrzygnięcie postępowania prowadzonego w niniejszej sprawie;

b) art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. z uwagi na treść art. 38 ust. 1 i art. 36 ust. 1 i 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, organ przed wydaniem decyzji w stosunku do płatnika składek winien uprzednio wydać decyzję ubezpieczonych oraz (...) Sp. z o.o. i (...) jako osobom zainteresowanym o niepodleganiu przez nią obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w ww. spółkach, albowiem płatnikiem składek jest ten podmiot, który zgłosił się do ZUS-u jako płatnik składek, formalnie składając do systemu informatycznego ZUS dokumenty zgłoszeniowe i płatnicze za osoby ubezpieczone do ubezpieczeń społecznych.

Dodatkowo wniósł o zwrócenie się przez sąd do Prokuratury Okręowej we Wrocławiu, celem potwierdzenia posiadania przez płatnika statusu pokrzywdzonego w postępowaniu prowadzonym w sprawie o sygn. VI DS.94/12 dotyczącym osób działających w imieniu (...) spółka z o.o. oraz powiązanych ze spółkami (...) i (...) Sp. z o.o. oraz o dopuszczenie dowodów zawnioskowanych w treści apelacji.

W razie nieuwzględnienia zarzutu dot. nieważności postępowania, wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów zawnioskowanych przez płatnika, tj. zobowiązanie ZUS-u do przedłożenia precyzyjnego rozliczenia indywidualnego konta prowadzonego dla każdej z osób, które świadczyły pracę przed przejściem pracowników poprzez wskazanie:

- podmiotu dłużnika, w stosunku do którego wystawiono tytuły wykonawcze, za zaległości w zapłacie składek na ubezpieczenia społeczne;
- kwot należnych składek z tytułu ubezpieczeń społecznych za każdy miesiąc kalendarzowy wskazanej na poszczególnych tytułach wykonawczych;
- kwot uiszczonych przez spółkę (...) i (...) Sp. z o.o. zaewidencjonowanych na indywidualnych kontach każdej z osób, które świadczyły pracę przed przejściem pracowników;
- środków zaewidencjonowanych na indywidualnych kontach ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych przez ww. spółki, w tym informacji o składkach przekazanych na rachunek ubezpieczonych; wysokości składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, jakie wykazał płatnik składek w imiennych raportach miesięcznych;
- kwot, jakie zostały zaliczone ze środków wpłaconych przez spółki (...) i (...) Sp. z o.o. jako należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne ze wskazaniem, na jakie konto dokonano wpłat oraz podstawą ich naliczenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie daje podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku albo do jego uchylenia.

Odnosnie najdalej idącego zarzutu apelacji, ukierunkowanego na nieważność postępowania z powodu pozbawienia możliwości udziału w procesie i obrony (...) spółki z o.o. z siedzibą we W. i (...). Przedmiotem niniejszego procesu

była ocena, czy ubezpieczeni podlegali ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę i umowę zlecenie u wnioskodawcy.

Wskazać należy, że przedmiot procesu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznaczony jest treścią zaskarżonych decyzji (art. 476 § 2 k.p.c. w zw. z art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Sporna decyzja adresowana jest do wnioskodawcy i ubezpieczonych i rozstrzyga w zakresie więzi prawnej na gruncie ubezpieczeń społecznych pomiędzy tymi dwoma podmiotami. Z tego względu, w ocenie Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie ma podstaw do uznania, że zainteresowanym w sprawie są inne podmioty, w tym pozorujące przejęcie pracowników. Niniejszy spór nie dotyczy relacji w zakresie ubezpieczeń społecznych pomiędzy ubezpieczonymi a tymi spółkami, lecz wyłącznie w odniesieniu do wnioskodawcy. Dokonywanie ewentualnych przekształceń podmiotowych po stronie powodowej dopuszczalne jest wyłącznie przed sądem pierwszej instancji z uwagi na treść art. 391 § 1 k.p.c. zd. 2. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy był władny zmienić swoje postanowienie w przedmiocie zawiadomienia zainteresowanych, ograniczając zakres podmiotowy procesu wyłącznie do stron: a to wnioskodawcy i ubezpieczonych. Z tych motywów, w ocenie Sądu Apelacyjnego, w sprawie nie zachodzi przesłanka uznania nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c..

Odnosząc się dalej do zarzutów naruszenia prawa materialnego, należy wskazać, że powołanie się przez skarżącego na: art. 4 ust. 2 lit. a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. a i c, ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, art. 9 ustawy z 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, art. 85 ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, art. 23¹ k.p., art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. w zw. z art. 5 k.c., oraz na art. 353¹ k.c., w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 300 k.p. w zw. z art. 5 k.c. wynika z przyjęcia przez apelującego linii argumentacji, jakoby w spornym okresie A. Ł. prowadzący przedsiębiorstwo (...) w W. nie był pracodawcą ani zleceniodawcą ubezpieczonych. Aspekt ten jednakże został wyczerpująco zbadany i wyjaśniony przez Sąd pierwszej instancji. Poszczególne zarzuty, jak również ich całokształt, nie upoważniają do uznania, że doszło do transferu pracowników. Konkluzja ta ma znaczenie, jeśli uwzględni się, że zgodnie z art. 4 pkt 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.) płatnikiem składek dla pracowników jest pracodawca lub zleceniodawca. Ten sam podmiot realizuje obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne (art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych) oraz Fundusz Pracy (art. 104 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) i w końcu składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 9 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy).

Przekształcenie podmiotowe, jakiego apelujący upatruje na gruncie stanu faktycznego przedmiotowej sprawy, przenosi rozważania na płaszczyznę „działania w granicach prawa” w kontekście instytucji przejścia zakładu pracy na inną osobę (art. 23¹ k.p.). Rozważenia wymaga możliwość transferu ubezpieczonych zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę, jak również w oparciu o umowę zlecenie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że w przypadku zlecenia nie może być mowy o przejściu zleceniobiorcy do innego zleceniodawcy w rozumieniu art. 23¹ § 1 k.p., bo ten, jak wiadomo, odnosi się do stosunku pracy łączącego pracodawcę z pracownikiem i nie ma zastosowania w przypadku umowy zlecenia i stron tej umowy, którą regulują przepisy kodeksu cywilnego.

Po drugie, umowa cywilnoprawna o przejęcie pracowników może wywołać zmianę płatnika składek wskutek przejścia zakładu pracy na innego pracodawcę tylko w przypadku faktycznego przejścia składników jednostki gospodarczej decydujących o jej tożsamości (art. 23¹ § 1 k.p.). Przejęcie pracowników w taki sposób, że przejmujący staje się ich pracodawcą może bowiem nastąpić tylko w wyniku spełnienia się przesłanek z art. 23¹ § 1 k.p. Umowa cywilnoprawna o przejęcie pracowników jest tylko zdarzeniem prawnym, które może wywołać skutek w postaci przejścia zakładu,

jedynie wtedy, gdy dojdzie do faktycznego przejścia składników jednostki gospodarczej decydujących o jej tożsamości (szerzej o tym w uzasadnieniu wyroku SN z dnia 19 stycznia 2016 r., I UK 28/15, OSNP 2017/8/98). Takie przejście nie nastąpiło w okolicznościach sprawy. W rezultacie pracownicy A. Ł. nie zostali przejęci ani przez spółkę (...) (jak twierdzi apelujący), ani przez spółkę (...), która w konsekwencji nie mogła ich delegować do pracy w przedsiębiorstwie (...). Pracownicy zatrudnieni zatem u A. Ł. przed dniem rzekomego przejścia zakładu pracy, co miałyby wynikać z porozumień zawartych przez spółkę (...), a następnie (...) z A. Ł. z 1 marca i 1 listopada 2012 r. (według twierdzeń A. Ł.), pozostali nadal pracownikami odwołującego się płatnika. W tym stanie rzeczy zarzut naruszenia art. 353¹ k.c. w związku z art. 300 k.p. okazał się nieuzasadniony. Porozumienia między A. Ł. a spółkami (...) i (...) nie mogły wywołać skutku zmiany pracodawcy, wynikającej z przejścia zakładu pracy.

Wskazać należy, że umowy zlecenia (de facto umowy o świadczenie usług - art. 750 w zw. z art. 734 k.c.) i umowy o pracę zawierane przez ubezpieczonych z (...) i (...) w spornych okresach, polegające m.in. na wykładaniu towaru na półkach sklepowych i wystawach, są nieważne jako zawarte dla pozorów na podstawie art. 83 § 1 k.c.. Po ustaleniu, że ww. porozumienia między A. Ł. a spółkami (...) i (...) nie mogły w żaden sposób oddziaływać na sytuację prawną ubezpieczonych, należy przyjąć, że nie mogli oni realizować na rzecz (...) ww. umów o świadczenie usług i umów o pracę, bowiem spółka (...) jest agencją pracy tymczasowej, nie prowadzi działalności w zakresie handlu, a bezspornie czynności polegające m.in. na wykładaniu towarów na półkach sklepowych ubezpieczeni świadczyli na rzecz A. Ł., który zajmuje się prowadzeniem sieci sklepów. Przy tym umowy zlecenia i umowy o pracę zawarte między ubezpieczonymi a (...) w żadnym wypadku nie mogą być oceniane na podstawie przepisów ustawy z 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (j.t.: Dz.U.2016.360 ze zm.), bowiem umowy te nie zawierają postanowień, którymi charakteryzuje się umowa o pracę tymczasową lub umowa cywilnoprawna, na podstawie której agencja pracy przekazuje pracownika tymczasowego pracodawcy użytkownikowi. Argumenty pełnomocnika skarżącego, jakoby to spółka (...) miała wypłacać ubezpieczonym wynagrodzenia z własnych zasobów, są nielogiczne i nie do zaakceptowania przez wzgląd na zasady doświadczenia życiowego. Skoro ubezpieczeni nie realizowali żadnych usług, ani nie świadczyli pracy na rzecz spółki (...) ani (...), nie mogli otrzymywać jakiegokolwiek wynagrodzenia z tego tytułu.

Spornych umów o świadczenia usług i umów o pracę zawieranych przez ubezpieczonych z (...) nie można oceniać także pod kątem outsourcingu. Tzw. outsourcing pracowniczy w potocznym rozumieniu, jest niesłusznie utożsamiany z przedmiotem działania agencji zatrudnienia lub agencji pracy tymczasowej. Pojęcie to nie ma jednak prawnej definicji. W praktyce outsourcing to przejęcie przez specjalistyczną w danej dziedzinie firmę części obowiązków innego podmiotu, na podstawie zawartej wcześniej umowy. Outsourcing jest spotykany najczęściej w takich dziedzinach, jak księgowość, audyt, szkolenia, zaopatrzenie, administracja kadrowa czy IT. Oczywiście nie jest to ograniczona lista możliwości, w których taki sposób zarządzania może się sprawdzić. Outsourcing jest korzystny i ma rację bytu przede wszystkim, w przypadku dużego, rozwijającego się przedsiębiorstwa, bo pozwala on na skupienie uwagi na głównych celach i zadaniach firmy, dzięki złożeniu czynności niezbędnych do utrzymania firmy w ręce specjalistów. Rozrastająca się firma zwykle ma coraz więcej działów i coraz więcej elementów, wobec tego niejednokrotnie w celu zapewnienia jej dobrego funkcjonowania i zarządzania korzystnie jest oddać część obowiązków profesjonalnej firmie zewnętrznej (wykorzystać źródło zewnętrzne). Wobec prawidłowego rozumienia mechanizmów outsourcingu nie można zaakceptować, by przedsiębiorca A. Ł., prowadzący sprzedaż detaliczną obuwia i wyrobów skórzanych w około 20 sklepach na terenie Polski południowej, miał realną potrzebę skorzystania z zasobów zewnętrznych do zatrudniania pracowników przy wykładaniu towarów na półkach sklepowych i w witrynach. Przed zawarciem porozumień ze spółkami zewnętrznymi usługi te dla niego świadczyli zatrudniani przez niego pracownicy lub zleceniobiorcy. Jego działalność nie była na tyle duża, by musiał posiłkować się zasobami zewnętrznymi i powierzaniem tych nieskomplikowanych, niewymagających żadnego przeszkolenia czynności niezbędnych do utrzymania firmy w ręce specjalistów. A. Ł. przez cały czas trwania porozumień z podmiotami zewnętrznymi zachowywał taką samą strukturę i organizację swej firmy. Z drugiej strony, zlecająca wykonanie usług i pracy ubezpieczonym, spółka (...) w żaden sposób nie mogła i nie sprawowała kierownictwa nad ich wykonaniem. Jak wskazano wyżej, outsourcing miałby rację bytu i byłoby dla przedsiębiorcy opłacalny, gdyby zatrudniał kilka tysięcy osób i powierzył firmie zewnętrznej np. obsługę kadrową swego przedsiębiorstwa. Nie było przeszkód, by A. Ł. był zleceniodawcą usług czy pracodawcą ubezpieczonych. Outsourcing pracowników nie może być weryfikowany wyłącznie przez pryzmat zasady wyrażonej

w art. 353⁽¹⁾ k.c. Zasada wolności umów nie może być bowiem wykorzystywana instrumentalnie, w szczególności do stworzenia zewnętrznych znamion realizowania umowy.

Oczywistym jest, bo strony tego nie kwestionowały, że odbiorcą usług i świadczonej pracy ubezpieczonych był A. Ł. i on był jej rzeczywistym pracodawcą i zleceniodawcą. On lub jego pracownicy wydawali ubezpieczonym polecenia, także odwołujący się wypłacał ubezpieczonym wynagrodzenie z własnych zasobów. Nieudolne kroki prawne związane z rzekomym przekazywaniem sobie pracowników między spółkami zewnętrznymi a A. Ł. były powzięte tylko po to, by rzeczywisty pracodawca czy zleceniodawca, czyli A. Ł., mógł uzyskać korzyści przez nieodprowadzanie składek na ubezpieczenia społeczne swych pracowników czy zleceniobiorców.

Podsumowując, nie doszło do jakiegokolwiek przekazania przez A. Ł. ubezpieczonych pracowników spółkom zewnętrznym po to, by te spółki z powrotem przekazały zleceniobiorcę lub pracownika temu przedsiębiorcy. Nie można także przyjąć, by spółka (...) przekazała ubezpieczonych do świadczenia usług na rzecz A. Ł. w ramach outsourcingu. Ubezpieczeni pracę od początku ich powierzenia świadczyli na rzecz i pod kierownictwem A. Ł.. On zatem, jako ich płatnik, obowiązany był zgłosić ich do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego i naliczać i odprowadzać składki także na FP i FGŚP, jak prawidłowo uznał Sąd pierwszej instancji.

Z uwagi na fakt, że nie doszło w sprawie do żadnego transferu ubezpieczonych do spółek (...) czy (...), gdyż dojść nie mogło z wyżej opisanych względów, prawidłowo uznał Sąd Okręgowy, że spółki te nie mają charakteru zainteresowanych w sprawie, wobec tego nie znajduje zastosowania art. 477¹¹ § 2 k.p.c. Spór dotyczył ustalenia, czy A. Ł. był płatnikiem składek w spornych okresach.

Nie miało miejsca uchybienie przez Sąd przepisowi art. 233 § 1 k.p.c., poprzez niedokonanie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego oraz przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów przejawiające się brakiem przestrzegania którejkolwiek z rządzących nią zasad, co miałyby jakoby doprowadzić do poczynienia przez Sąd szeregu błędnych ustaleń faktycznych. Główne okoliczności faktyczne nie były sporne, strony nie kwestionowały, że wykonywanie przez ubezpieczonych pracy i usług odbywało się na rzecz i pod kierownictwem A. Ł., w sklepie należącym do niego. Spór sprowadzał się do rozstrzygnięcia kwestii prawnych. Skoro okoliczności faktyczne nie były sporne, Sąd prawidłowo uznał sprawę za gotową do rozstrzygnięcia i oddalił pozostałe wnioski dowodowe skarżącego, które na ocenę jego żądania nie miały wpływu. Z tych samych przyczyn Sąd Apelacyjny odstąpił od uzupełniania dostatecznie wyjaśnionego stanu faktycznego sprawy.

Nie było podstaw do zawieszenia postępowania z przyczyn podnoszonych przez pełnomocnika skarżącego w apelacji, który nie wskazał, jaki to został ujawniony czyn, którego ustalenie w drodze karnej lub dyscyplinarnej mogłoby wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej. Nie zachodzą także podstawy do zastosowania art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c., ponieważ rozstrzygnięcie tej sprawy nie zależało od uprzedniej decyzji organu administracji publicznej.

Nadto nie ma znaczenia dla sprawy dotyczącej objęcia ubezpieczeniami społecznym i wymierzenia składek płatnikowi, fakt, że ma on status osoby pokrzywdzonej przez inny podmiot, tj. spółkę zewnętrzną.

Apelacja wnioskodawcy nie jest także uzasadniona w zakresie zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 328 § 2 k.p.c. Cytowany powyżej przepis określa, jakie elementy sąd jest zobowiązany ująć w uzasadnieniu wyroku. Powinno ono zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Braki mogą dotyczyć zarówno podstawy faktycznej, jak i prawnej. Niedostatecznie jasno ustalony stan faktyczny może uniemożliwiać dokonanie oceny wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyrok SN z dnia 20 maja 2011 r., II UK 346/10), a tym samym uzasadnić zarzut naruszenia prawa materialnego, gdyż o jego prawidłowym zastosowaniu można mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tego zastosowania (por. wyrok SN z dnia 20 kwietnia 2004 r., sygn. akt V CK 92/04). Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku polega natomiast na wskazaniu nie tylko przepisów prawa, ale także na wyjaśnieniu, w jaki sposób wpływają

one na treść rozstrzygnięcia (por. wyrok SN z dnia 2 czerwca 2011 r., I CSK 581/10). W orzecznictwie wyraźnie wskazuje się, iż zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. powinien być uznany za uzasadniony jedynie w przypadkach wyjątkowych, kiedy treść uzasadnienia całkowicie uniemożliwia sądowi drugiej instancji dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyrok SN z dnia 15 lipca 2011 r., I UK 325/10).

Naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. skarżący upatrywał „w szczególności” w braku wskazania przyczyn pominięcia części dowodów zmierzających do wykazania zatrudnienia oraz wykonywania obowiązków pracodawcy lub zleceniodawcy wobec ubezpieczonych przez Spółkę (...) Sp. o.o. czy (...). Sąd Okręgowy jednakże wskazał, że poza sporem pozostawał fakt, że ubezpieczeni w okresach wymienionych w zaskarżonych decyzjach świadczyli pracę lub usługi na rzecz wnioskodawcy i na jego rzecz, przy czym bez pracy ubezpieczonych płatnik ten nie mógłby prowadzić działalności gospodarczej. Konkludując, Sąd Okręgowy wskazał, że brak było podstaw do uwzględnienia dalszych wniosków dowodowych płatnika, ponieważ zostały one złożone na okoliczności bezsporne - tę konkluzję Sądu Okręgowego należy podzielić.

Mając na uwadze, powyższe apelacja podlega oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c., o czym Sąd Apelacyjny orzekł w punkcie I wyroku.

O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804).

SSA Irena Różańska-Dorosz SSA Maria Pietkun SSO del. Artur Tomanek

R.S.